

Kaderrichtlijn Water

Ingevolge de Waterwet worden in Nederland watervergunningen voor vervuilende lozingen in het oppervlaktewater getoetst aan algemene waterplannen. De Waterwet kent naast 'strategische waterplannen' ook nog waterplannen die net als in onze natuur-sector 'beheerplannen' worden genoemd. Daarin neemt de waterbeheerder compenserende maatregelen op in verband met allerlei ingecalculerde vervuilende handelingen. Zo'n waterplan is in wezen dus al een vorm van programmatische aanpak *avant la lettre* zoals we die nu sinds kort ook kennen voor stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Aldus meenden we bij individuele vergunningverlening via algemene waterplannen aan de waterkwaliteitsnormen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW 2000) te voldoen.

Watervergunningen werden dus niet rechtstreeks getoetst aan de EU-waterkwaliteitsnormen, maar aan waterplannen. Daardoor werd de KRW-watertoets als veel minder knellend en dwingend ervaren dan bijvoorbeeld de habitattoets. Volgens een zeer recente uitspraak van de EU-rechter 1 over het uitdiepen van de rivier de Wezer bij Bremerhaven is zo'n indirecte toetsing echter niet de bedoeling. Individuele vergunningen moeten direct getoetst worden aan (en geweigerd worden in verband met) de waterkwaliteitseisen van de KRW. Iedere achteruitgang van het water moet worden voorkomen ongeacht de planning op langere termijn volgens de waterbeheerplannen. Dat betekent dat er gewoon vergunning geweigerd moet worden, tenzij een uitzondering (uit art. 4 KRW) van toepassing is. Kennelijk is hier toch een keihard *nee, tenzij*-regime bedoeld en kunnen we er ons niet meer vanaf maken met een programmatische aanpak.

Onze groene sector kent zo'n *nee, tenzij*-regime natuurlijk al veel langer. Wij hebben immers de habitattoets, waarbij getoetst moet worden op significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen. De nieuwe

Europese watertoets werd deze zomer meteen al door onze eigen Raad van State opgepakt in de zaak over het tracé-besluit verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee. Door vertroebeling zou de waterkwaliteit achteruit gaan, maar de rechter oordeelde dat het hier geen significante effecten zouden zijn. Dat lijkt allemaal sprekend op de habitattoets.

Wij kennen zowel de voordelen als de nadelen van een rigide *nee, tenzij*-toets: bepaalde groene en blauwe waarden worden weliswaar goed en streng beschermd, maar naast deze bescherming is soms een beetje weinig plaats voor natuurbeleving, natuurontwikkeling en natuurbenutting. Wij hakken al langer met dit (soms wat botte) bijltje. Het waterrecht zal hier nog wel wat van onze ervaringen met het natuurbeschermingsrecht kunnen leren. Maar andersom leren wij ook weer iets van het waterrecht: de Europese rechter is blijkens de Bremerhaven-zaak niet zo gecharmeerd van een programmatische aanpak. Dat voorspelt wederom weinig goeds voor onze Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Sterker nog: het zet in algemene zin vraagtekens bij de generieke regeling voor een programmatische aanpak voor ook andere sectoren dan natuur en water zoals die thans beoogd is in het ontwerp-Omgevingswet.

Fred Kistenkas
fred.kistenkas@wur.nl

1 EU Hof van Justitie 1 juli 2015 (zaak C-461/13) over uitleg van art. 4 KRW.